

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ПСИХОЛОГІЇ В СТАРШИХ КЛАСАХ

Черкасова Л. В.

Використання ІКТ на уроках різних навчальних дисциплін дає можливість впливати на три канали сприйняття людини: візуальний, аудіальний, кінестетичний, а, значить, сприяє ефективному засвоєнню навчального матеріалу. Збільшується об'єм матеріалу за рахунок економії часу. Розширюються можливості застосування диференційованого підходу в навчанні, здійснюються міжпредметні зв'язки. Але, мабуть, найголовніша перевага використання ІКТ на уроках це — підвищення мотивації навчання, створення позитивного настрою, активізація самостійної діяльності учнів.

Уже давно доведено, що кожен учень по-різному освоює нові знання. Раніше викладачам важко було знайти індивідуальний підхід до кожного учня. Тепер же, з використанням комп'ютерних мереж і онлайн-вих засобів, школи отримали можливість подавати нову інформацію так, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного учня.

Необхідно навчити кожну дитину за короткий проміжок часу освоювати, перетворювати і використовувати в практичній діяльності величезні масиви інформації. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб дитина активно, з цікавістю і захопленням працювала на уроці, бачила плоди своєї праці і могла їх оцінити.

Допомогти вчителю у вирішенні цього непростого завдання може поєднання традиційних методів навчання і сучасних інформаційних технологій, у тому числі і комп'ютерних. Адже використання комп'ютера на уроці дозволяє зробити процес навчання мобільним, строго диференційованим й індивідуальним.

Поєднуючи в собі можливості телевізора, відеоманітофона, книги, калькулятора, будучи універсальною іграшкою, здатною імітувати інші іграшки і самі різні ігри, сучасний комп'ютер разом з тим є для дитини рівноправним партнером, здатним дуже тонко реагувати на його дії і запити, чого йому так часом не вистачає. З іншого боку, цей метод навчання є досить привабливим і для вчителів: допомагає їм краще оцінити здібності і знання дитини, зрозуміти його, спонукає шукати нові, нетрадиційні форми і методи навчання.

Готуючись до уроку з використанням ІКТ, учитель не повинен забувати, що це УРОК, а, значить, складає план уроку, виходячи з його цілей. При відборі навчального матеріалу він повинен дотримуватися основних дидактичних принципів: систематичності й послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості та ін. При цьому комп'ютер не замінює вчителя, а тільки доповнює його.

Такому уроку властиво таке:

- принцип адаптивності: врахування індивідуальних особливостей дитини;

- керованість: у будь-який момент можлива корекція вчителем процесу навчання;
- інтерактивність і діалоговий характер навчання: ІКТ мають здатність «відгукуватися» на дії учня і вчителя; «вступати» з ними в діалог, що і становить головну особливість методик комп'ютерного навчання;
- оптимальне поєднання індивідуальної і групової роботи;
- підтримання в учня стану психологічного комфорту у спілкуванні з комп'ютером;
- необмежене навчання: зміст, його інтерпретації і додаток скільки завгодно великі.

Комп'ютер може використовуватися на всіх етапах: як під час підготовки уроку, так і в процесі навчання — під час пояснення (введення) нового матеріалу, закріплення, повторення, контролю.

При цьому комп'ютер виконує такі функції:

1. Як засіб для навчання:

- джерело навчальної інформації;
- наочний посібник;
- тренажер;
- засіб діагностики і контролю.

2. Як робочий інструмент:

- засіб підготовки текстів, їх зберігання;
- графічний редактор;
- засіб підготовки презентацій.

Безумовно, комп'ютер не замінить вчителя або підручник, тому він розрахований на використання в комплексі з іншими наявними методичними засобами. Але я впевнена, що вмиле використання ІКТ на уроках не тільки підвищує їх ефективність, але, у першу чергу, сприяє підвищенню пізнавальних потреб учнів. Кожен учитель у змозі розпланувати свої уроки так, щоб використання комп'ютерної підтримки було найбільш продуктивним, доречним і цікавим для учнів.

Великі можливості для використання ІКТ надають уроки психології. Залежно від мети уроку комп'ютер можна використовувати на всіх етапах навчання: під час пояснення нового матеріалу, закріплення, повторення, контролю знань, умінь, навичок. При цьому для школяра він виконує різні функції: учителя, робочого інструменту, об'єкта навчання, ігрового середовища.

Методично виправдане використання ІКТ у поєднанні з традиційними формами організації навчальної діяльності дозволяє розвинути пізнавальні навички дослідницької діяльності, творчі здібності учнів, сформувати у школярів уміння працювати з інформа-



цією, розвивати комунікативні здібності, створити сприятливий психологічний клімат на уроках.

Познайомившись із статтями, розробками, інформацією на сайтах Інтернету, я напрацювала свій досвід використання ІКТ на уроках психології. По-перше, це підготовка ілюстративного матеріалу за допомогою презентацій Power Point (рис. 1).

По-друге, це робота зі схемами. Під час підготовки до уроку вдома складаю презентацію зі схемами, але тільки їх основи, які учні заповнюють на уроці за допомогою пошуку інформації в інтернеті. Одну і ту ж презентацію можна використовувати кілька разів: у поясненні нового матеріалу, коли вчитель заповнює схему сам, і для контролю знань учнів.

Приклад

Завдання для групи червоних.

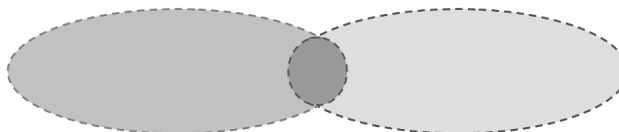
За допомогою додаткового матеріалу, та інтернету виконати такі завдання:

1. Дати означення поняттям:

Психологія це
Психіка це

2. Скласти логічну схему:

Основні функції психіки



По-третє, підготовка і використання психологічних тестів. Даний вид роботи економить час і зручний тим, що учні відразу бачать свої результати.

По-четверте, це проведення тренінгових занять, причому не тільки із застосуванням спеціально створених тренінгів інтелекту, здібностей, творчості, але і так звані живі тренінги спілкування, поведінкові тренінги. Наприклад: я заздалегідь знімаю учнів відеокамерою на якому-небудь уроці, заході, під час виступу, на перерві. Потім ми разом обговорюємо тактику поведінки дитини, бачимо плюси і мінуси його поведінки, його міміку і жести. Побачивши себе на



Рис. 1

екрані, аналізуючи свої поведінкові схеми, учні мимоволі рефлексують і прагнуть змінитися на краще.

На рис. 2–4 наведені приклади, які можна використовувати для розвитку уваги.

На рис. 5–6 наведені приклади, які можна використовувати для розвитку сприйняття.

По-п'яте, це, звичайно ж, застосування в навчанні методу проектів. У сучасних умовах, коли суспільство пред'являє високі вимоги не тільки до рівня знань випускників шкіл, але і до їх уміння працювати самостійно, до здатності розглядати проблему або явище з точок зору різних наук, усі ми стикаємося з необхідністю пошуку нової форми навчальної діяльності. Нам потрібний підхід, який дозволив би на-

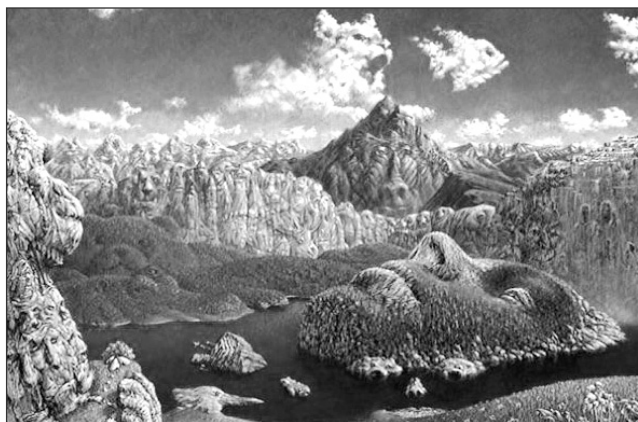


Рис. 2



Рис. 3

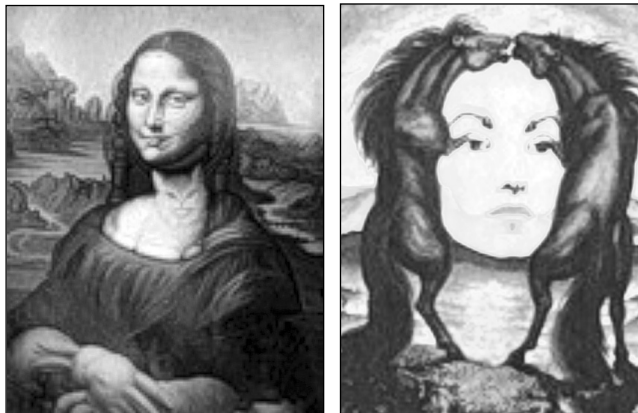


Рис. 4

вчати школярів навичок самостійної пошукової і дослідницької роботи, підвищив би мотивацію до навчання і дав можливість сформувати у дітей цілісну картину світу. Проектна діяльність — один з можливих способів досягнення вказаних цілей, і вона чудово працює, особливо у вивченні психології. Проектна діяльність дає можливість вийти за межі уроку і представити проблему, що вивчається, «об'ємно», з позицій різних галузей і наукових дисциплін.

Метод проектів розглядають як систему навчання, за якої учні набувають знань і вмінь у процесі планування і поступового виконання практичних завдань, що послідовно ускладнюються.

Цілі і завдання проектної діяльності:

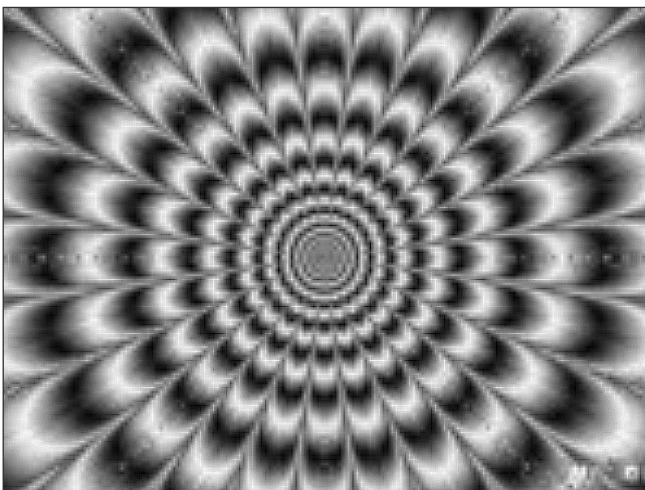


Рис. 5

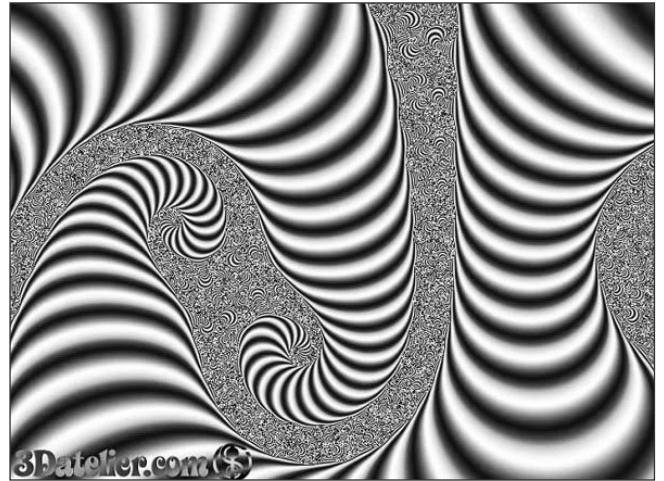


Рис. 6

- 1) контроль знань і вмінь за пройденим матеріалом;
- 2) формування у свідомості школяра інформаційної картини світу;
- 3) можливість працювати з комп'ютером;
- 4) розвиток умінь пошуку й обробки інформації;
- 5) робота за новими технологіями;
- 6) розвиток самостійності;
- 7) вміння слухати і поважати думки інших учнів;
- 8) здатність особистої впевненості у кожного учасника проектного навчання;
- 9) розвиток дослідницьких умінь.

Робота над проектом розвиває творчу активність учнів, вміння виконувати дослідницькі роботи, аналізувати виконану роботу. Дана форма навчання сприяє розвитку колективної навчальної діяльності учнів.

Значна увага в сучасній освіті приділяється особистісній орієнтації, методиці для обліку індивідуальних особливостей учнів, використанню досвіду учнів і навчання методів дослідження. Таким вимогам, що пред'являються до змісту сучасної освіти, поза сумнівом, відповідає проектна форма навчання. Проектна форма навчання — це залучення дітей до навчально-пізнавальної практичної діяльності, у результаті якої виникає щось нове. Крім того, проектна діяльність дозволяє учителю здійснювати індивідуальний підхід до кожного учня з урахуванням його здібностей і інтересів.

Існуючі недоліки і проблеми застосування ІКТ:

- відсутність комп'ютера в домашньому користуванні багатьох учнів, час самостійних занять у комп'ютерному класі обмежений;
- у робочому графіку вчителів не відведено час для дослідження можливостей Інтернету;
- складно інтегрувати комп'ютер у поурочну структуру занять;
- не вистачає комп'ютерного часу на всіх;
- у шкільному розкладі не передбачено час для використання Інтернету на уроках;
- за недостатньої мотивації до роботи учні часто відволікаються на ігри, музику, перевірку характеристик ПК і т. п.;
- існує ймовірність, що, захопившись застосуванням ІКТ на уроках, учитель перейде від розвивального навчання до наочно-ілюстративного.